Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

26. ledna 2017 **

„Řízení o předběžné otázce — Směrnice 93/13/EHS — Smlouvy uzavřené mezi prodávajícími nebo poskytovateli a spotřebiteli — Zneužívající ujednání — Smlouvy o hypotečním úvěru — Řízení o výkonu rozhodnutí týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou — Propadná lhůta — Pravomoci vnitrostátních soudů — Překážka věci pravomocně rozsouzené“

Ve věci C-421/14,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Juzgado de Primera Instancia nº 2 de Santander (soud prvního stupně č. 2 v Santanderu, Španělsko) ze dne 10. září 2014, došlým Soudnímu dvoru dne 10. září 2014, v řízení

Banco Primus SA

proti

Jesúsi Gutiérrez Garcíovi,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení A. Tizzano, místopředseda Soudního dvora vykonávající funkci předsedy prvního senátu, M. Berger, A. Borg Barthet, S. Rodin (zpravodaj) a F. Biltgen, soudci,

generální advokát: M. Szpunar,

vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 24. září 2015,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za Banco Primus SA E. Vázquez Martínem, abogado,

— za španělskou vládu M. J. García-Valdecasas Dorrego, jako zmocněnkyní,

— za Evropskou komisi J. Baquero Cruzem a M. van Beekem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 2. února 2016,

vydává tento

* Jednací jazyk: španělština.

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. 1993, L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288, oprava Úř. věst 2016, L 303, s. 26).

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společností Banco Primus SA a J. Gutiérrez Garcíou ve věci výkonu rozhodnutí týkajícího se nemovitosti posledně uvedeného, zatížené hypotékou k zajištění úvěru, který poskytla Banco Primus.

Právní rámec

Unijní právo

3 Šestnáctý a dvacátý čtvrtý bod odůvodnění směrnice 93/13 uvádějí:

„[…] že požadavek poctivosti může být uspokojen prodávajícím nebo poskytovatelem, jestliže jedná poctivě a spravedlivě s druhou stranou, jejíž oprávněné zájmy musí vzít v úvahu;

[…]

vzhledem k tomu, že soudy nebo správní orgány členských států musí mít k dispozici odpovídající a účinné prostředky, aby zabránily dalšímu používání zneužívajících ujednání ve smlouvách se spotřebiteli.“

4 Článek 1 odst. 1 této směrnice stanoví:

„Účelem této směrnice je sblížit právní a správní předpisy členských států týkající se zneužívajících ujednání ve smlouvách uzavíraných mezi prodávajícím zboží nebo poskytovatelem služeb a spotřebitelem.“

5 Článek 3 uvedené směrnice zní následovně:

„1. Smluvní ujednání, které nebylo individuálně sjednáno, je považováno za zneužívající, jestliže v rozporu s požadavkem poctivosti způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele.

2. Ujednání je vždy považováno za nesjednané individuálně, jestliže bylo sepsáno předem, a spotřebitel proto nemohl mít žádný vliv na obsah ujednání, zejména v souvislosti se smlouvou uzavíranou adhezním způsobem.

[…]“

6 Článek 4 směrnice 93/13 stanoví:

„1. Aniž je dotčen článek 7, posuzuje se zneužívající povaha smluvního ujednání s ohledem na povahu zboží nebo služeb, pro které byla smlouva uzavřena, a s ohledem na všechny okolnosti v době uzavření smlouvy, které provázely její uzavření, a na všechna ostatní ujednání smlouvy nebo jiné smlouvy, ze kterých vychází.

2. Posouzení zneužívající povahy smluvních ujednání se netýká vymezení hlavního předmětu smlouvy, ani přiměřenosti mezi cenou a odměnou na straně jedné a službami nebo zbožím poskytovaným jako protiplnění na straně druhé, pokud jsou tato ujednání sepsána jasným a srozumitelným jazykem.“

7 Článek 6 odst. 1 této směrnice stanoví:

„Členské státy stanoví, že zneužívající ujednání použitá ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazná a že smlouva zůstává pro strany závaznou za stejných podmínek, může-li nadále existovat bez dotyčných zneužívajících ujednání.“

8 Článek 7 odst. 1 uvedené směrnice zní:

„Členské státy zajistí, aby v zájmu spotřebitelů a soutěžitelů byly k dispozici odpovídající a účinné prostředky zabraňující dalšímu používání zneužívajících ujednání ve smlouvách, které uzavírají prodávající nebo poskytovatelé se spotřebiteli.“

Španělské právo

9 Ley 1/2000, de Enjuiciamiento Civil (zákon 1/2000, občanský soudní řád), ze dne 7. ledna 2000 (BOE č. 7 ze dne 8. ledna 2000, s. 575), byl změněn Ley 1/2013, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (zákon 1/2013 o opatřeních na posílení ochrany hypotečních dlužníků, restrukturalizaci dluhu a o sociálním bydlení), ze dne 14. května 2013 (BOE č. 116 ze dne 15. května 2013, s. 36373), poté Real Decreto-Ley 7/2013, de medidas urgentes de naturaleza tributaria, presupuestaria y de fomento de la investigación, el desarrollo y la innovación (nařízení s mocí zákona 7/2013 o naléhavých daňových a rozpočtových opatřeních na podporu výzkumu, vývoje a inovace), ze dne 28. června 2013 (BOE č. 155 ze dne 29. června 2013, s. 48767), a poté Real Decreto-ley 11/2014, de medidas urgentes en materia concursal (nařízení s mocí zákona 11/2014 o naléhavých opatřeních v případě úpadku), ze dne 5. září 2014 (BOE č. 217 ze dne 6. září 2014, s. 69767) (dále jen „LEC“).

10 Znění článku 695 LEC o řízení o námitce proti výkonu rozhodnutí týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou, je následující:

„1. V řízeních podle této kapitoly může být námitce povinné osoby vyhověno pouze tehdy, je-li založena na následujících důvodech:

[…]

4) zneužívající povaha smluvního ujednání představujícího základ pro výkonu smlouvy nebo určení splatné částky.

[…]

4. Proti rozhodnutí o […] zamítnutí námitky z důvodu stanoveného v odstavci 1 bodě 4 tohoto článku lze podat odvolání.

S výjimkou tohoto případu nelze proti rozhodnutí o námitce podle tohoto článku podat žádný opravný prostředek a jeho účinky jsou omezeny výlučně na řízení o výkonu rozhodnutí, v němž bylo vydáno.“

11 Podle čl. 556 odst. 1 LEC musí být námitka na základě důvodů uvedených v článku 695 LEC podána ve lhůtě deseti dnů od oznámení usnesení o výkonu rozhodnutí.

12 Podle čl. 557 odst. 1 LEC, týkajícího se řízení o námitce proti výkonu rozhodnutí nařízenému na základě jiných než soudních či rozhodčích exekučních titulů:

„Pokud byl výkon rozhodnutí nařízen na základě titulů uvedených v čl. 517 odst. 2 bodech 4, 5, 6 a 7, jakož i na základě jiných vykonatelných dokumentů uvedených v čl. 517 odst. 2 bodě 9, námitka, kterou proti němu povinný musí podat ve lhůtě a v podobě stanovené v předchozím článku, může být odůvodněna pouze těmito důvody:

[…]

7) skutečnost, že příslušný titul obsahuje zneužívající ujednání.“

13 Článek 693 odst. 2 LEC týkající se předčasné splatnosti dluhů placených podle splátkového kalendáře stanoví:

„Pokud smlouva stanoví, že v případě nezaplacení alespoň tří měsíčních splátek nebo neuhrazení takového počtu splátek, z něhož plyne, že dlužník nesplnil svoji povinnost nejméně po dobu tří měsíců, a pokud je toto ujednání součástí smlouvy o sjednání úvěru, může věřitel požadovat celou částku dlužnou z titulu jistiny a úroků.“

14 První přechodné ustanovení zákona 1/2013 stanoví:

„Tento zákon se použije na soudní nebo mimosoudní řízení o výkonu rozhodnutí týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou probíhající ke dni nabytí účinnosti zákona za předpokladu, že nedošlo k vyklizení.“

15 Čtvrté přechodné ustanovení uvedeného zákona stanoví:

„1. Změny [zákona 1/2000 ze dne 7. ledna 2000, občanský soudní řád] provedené tímto zákonem se použijí na řízení o výkonu rozhodnutí zahájená ke dni nabytí jeho účinnosti výhradně vůči vykonávacím opatřením, která mají být teprve přijata.

2. V každém případě v řízeních o výkonu rozhodnutí probíhajících ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona, u nichž uplynula desetidenní lhůta pro podání námitky podle čl. 556 odst. 1 [zákona 1/2000 ze dne 7. ledna 2000, občanský soudní řád], mají povinné osoby propadnou lhůtu jednoho měsíce pro mimořádné incidenční podání námitek proti výkonu rozhodnutí na základě nových důvodů pro námitku stanovených v čl. 557 odst. 1 bodě 7 a v čl. 695 odst. 1 bodě 4 [zákona 1/2000 ze dne 7. ledna 2000, občanský soudní řád].

Jednoměsíční propadná lhůta začíná plynout ode dne následujícího po dni nabytí účinnosti tohoto zákona a incidenční podání námitek účastníkem řízení má za následek přerušení řízení až do rozhodnutí o námitce, v souladu s ustanoveními článku 558 a násl. a článku 695 [zákona 1/2000 ze dne 7. ledna 2000, občanský soudní řád].

Toto přechodné ustanovení se uplatní na každé řízení o výkonu rozhodnutí, které nebylo zakončeno převodem vlastnictví nemovitosti na nabyvatele podle ustanovení článku 675 [zákona 1/2000 ze dne 7. ledna 2000, občanský soudní řád].

3. Rovněž v probíhajících řízeních o výkonu rozhodnutí, v nichž ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona již začala běžet lhůta deseti dnů pro podání námitky podle čl. 556 odst. 1 [zákona 1/2000 ze dne 7. ledna 2000, občanský soudní řád], mají povinné osoby k dispozici tutéž propadnou lhůtu jednoho měsíce upravenou v předchozím odstavci pro podání námitky na základě kteréhokoli z důvodů pro námitku stanovených v článcích 557 a 695 [zákona 1/2000 ze dne 7. ledna 2000, občanský soudní řád].

4. Zveřejnění tohoto ustanovení je dostatečným a platným oznámením pro účely doručování a počítání lhůt stanovených v odstavcích 2 a 3 tohoto článku; k tomuto účelu není v žádném případě třeba přijetí výslovného rozhodnutí.

[…]“

16 Článek 136 LEC kromě toho stanoví:

„U každého účastníka, který nechá uplynout lhůtu, v níž musí být uskutečněn procesní úkon, se má za to, že lhůta propadla a dotčený úkon nelze uskutečnit. Soudní tajemník vezme uplynutí lhůty na vědomí, nařídí opatření, [která je třeba přijmout], nebo uvědomí soud, aby odpovídajícím způsobem rozhodl.“

17 Článek 207 odst. 3 a 4 LEC stanoví:

„3. Pravomocná rozhodnutí zakládají překážku věci pravomocně rozsouzené a soud, u něhož probíhalo řízení, v rámci kterého byla přijata, je v každém případě těmito rozhodnutími vázán.

4. Uplyne-li lhůta stanovená k podání opravného prostředku, stane se každé rozhodnutí, jež nebylo napadeno, pravomocným a zakládá překážku věci pravomocně rozsouzené, a soud, u něhož probíhalo řízení, v rámci kterého bylo přijato, je v každém případě tímto rozhodnutím vázán.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

18 Společnost Banco Primus poskytla dne 12. června 2008 J. G. Garcíovi úvěr zajištěný hypotečním zástavním právem k jeho nemovitosti určené k bydlení. Tento úvěr byl poskytnut na dobu 47 let a byl splatný v 564 měsíčních splátkách. V důsledku nezaplacení sedmi po sobě jdoucích měsíčních splátek byla dne 23. března 2010 prohlášena splatnost celého dluhu na základě ujednání 6a úvěrové smlouvy. Společnost Banco Primus požádala o zaplacení celé jistiny spolu s běžnými úroky a úroky z prodlení a různými náklady. Dala rovněž podnět k dražbě nemovitosti zatížené hypotékou. Vzhledem k tomu, že se k prodeji dne 11. ledna 2011 nedostavil žádný zájemce, předkládající soud přiznal vykonatelným rozhodnutím ze dne 21. března 2011 vlastnické právo k nemovitosti společnosti Banco Primus za částku představující 50 % její odhadní hodnoty. Dne 6. dubna 2011 Banco Primus požádala o převzetí držby této nemovitosti. Toto převzetí držby bylo odloženo kvůli třem po sobě jdoucím incidenčním řízením, včetně řízení, které vedlo k přijetí usnesení ze dne 12. června 2013, které kvalifikovalo ujednání 6 úvěrové smlouvy o úrocích z prodlení jako zneužívající. Přijetím rozhodnutí ze dne 8. dubna 2014, v návaznosti na třetí incidenční řízení, bylo skončeno přerušení řízení o vyklizení.

19 Dne 11. června 2014 podal J. G. García k předkládajícímu soudu námitku prostřednictvím mimořádné incidenční žaloby proti řízení o výkonu rozhodnutí týkajícího se jeho nemovitosti zatížené hypotékou, a dovolával se zneužívající povahy ujednání 6 úvěrové smlouvy.

20 Na základě této námitky předkládající soud poté, co přerušil řízení o vyklizení rozhodnutím ze dne 16. června 2014, poukázal na pochyby, které přetrvávají ohledně zneužívající povahy ve smyslu směrnice 93/13 některých jiných ujednání úvěrové smlouvy, než je ujednání o úrocích z prodlení, a to:

— ujednání 3 týkající se běžných úroků, které stanoví výpočet těchto úroků na základě vzorce, který zbývající dlužnou jistinu a splatné úroky dělí počtem dní obchodního roku, tedy 360 dny; a

— ujednání 6a týkající se splatnosti, podle níž Banco Primus může požadovat okamžité splacení jistiny, úroků a různých nákladů, zejména v případě, že v dohodnutý den není zaplacena žádná částka dlužná z titulu jistiny, úroků nebo záloh.

21 Tento soud však konstatoval, že J. G. García podal námitku opožděně, jelikož byla podána po uplynutí propadné lhůty stanovené čtvrtým přechodným ustanovením zákona 1/2013.

22 Předkládající soud konstatoval, že článek 207 LEC, který stanoví překážku věci pravomocně rozsouzené, brání novému přezkumu zneužívající povahy ujednání smlouvy dotčené ve věci v původním řízení, jelikož legalita této smlouvy s ohledem na směrnici 93/13 již byla přezkoumána v rámci rozhodnutí ze dne 12. června 2013, které nabylo právní moci.

23 Kromě toho předkládající soud uvedl, že i kdyby ujednání 6a smlouvy dotčené ve věci v původním řízení mělo být prohlášeno za zneužívající, judikatura Tribunal Supremo (Nejvyšší soud, Španělsko) mu zakazuje prohlásit toto ujednání za neplatné a nepoužít jej, jelikož Banco Primus toto ujednání ve skutečnosti nepoužila, nýbrž splnila podmínky čl. 693 odst. 2 LEC a celý dluh prohlásila za splatný až po neuhrazení sedmi měsíčních splátek.

24 Za účelem určení rozsahu svých pravomocí s ohledem na směrnici 93/13 se předkládající soud zaprvé zamýšlí nad slučitelností čtvrtého přechodného ustanovení zákona 1/2013 s touto směrnicí a zadruhé si klade otázku, zda v takovém složitém řízení o výkonu rozhodnutí týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou, jako je řízení dotčené ve věci v původním řízení, mu uvedená směrnice ukládá povinnost, i přes požadavky stanovené v článku 207 LEC, provést z úřední povinnosti přezkum ujednání smlouvy, která již byla přezkoumána s ohledem na směrnici 93/13 v rámci rozhodnutí zakládající překážku věci pravomocně rozsouzené. Zatřetí si tento soud rovněž přeje získat informace, pokud jde o kritéria pro posouzení zneužívající povahy ujednání 3 a 6a smlouvy dotčené ve věci v původním řízení, jakož i důsledky, které je třeba vyvodit z této zneužívající povahy.

25 Za těchto podmínek se Juzgado de Primera Instancia nº 2 de Santander (soud prvního stupně č. 2 v Santanderu, Španělsko) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Je třeba čtvrté přechodné ustanovení zákona 1/2013 vykládat v tom smyslu, že nemůže představovat překážku ochraně zájmů spotřebitele?

2) Umožňuje směrnice 93/13, zejména čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1, jejichž účelem je ochrana spotřebitelů v souladu se zásadou rovnocennosti a zásadou efektivity, spotřebiteli napadnout existenci zneužívajících ujednání i po uplynutí lhůty stanovené pro tento účel vnitrostátní právní úpravou, takže vnitrostátní soud má povinnost tato ujednání přezkoumat?

3) Je podle směrnice 93/13, zejména čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1, jejichž účelem je ochrana spotřebitelů v souladu se zásadou rovnocennosti a zásadou efektivity, vnitrostátní soud povinen z úřední povinnosti zkoumat, zda je smluvní ujednání zneužívající či nikoli, a vyvodit z tohoto závěru důsledky? Je povinen z úřední povinnosti znovu přezkoumat ujednání, které dříve odmítl přezkoumat nebo o němž v rozhodnutí zakládajícím překážku věci pravomocně rozsouzené prohlásil, že není zneužívající?

4) Může soud provádějící přezkum zneužívající povahy vedlejších smluvních podmínek zohlednit poměr kvalita/cena a podle jakých kritérií? Je při takovém přezkumu povinen zohlednit omezení cen uložená vnitrostátními předpisy? Může smluvní ujednání, které je v zásadě platné, ztratit platnost, jelikož stanoví cenu výrazně převyšující tržní cenu?

5) Je pro účely použití článku 4 směrnice 93/13 možné zohlednit okolnosti, které nastaly po uzavření smlouvy, pokud to vyplývá z přezkumu vnitrostátní právní úpravy?

6) Je třeba čl. 693 odst. 2 [LEC] vykládat v tom smyslu, že nemůže představovat překážkou ochraně zájmů spotřebitele?

7) Ukládá směrnice 93/13, zejména čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1, jejichž účelem je ochrana spotřebitelů v souladu se zásadou rovnocennosti a zásadou efektivity, vnitrostátnímu soudu, který konstatoval existenci zneužívajícího ujednání týkajícího se předčasné splatnosti, povinnost prohlásit toto ujednání za neplatné a nesjednané a vyvodit z toho plynoucí důsledky, i když prodávající nebo poskytovatel vyčkal, dokud neuplyne minimální lhůta stanovená vnitrostátní právní úpravou?“

26 Předkládající soud požádal Soudní dvůr, aby v projednávané věci rozhodl ve zrychleném řízení podle čl. 105 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora. Tato žádost byla zamítnuta usnesením Soudního dvora ze dne 11. listopadu 2014, Banco Primus (C-421/14, nezveřejněné, EU:C:2014:2367), zejména z toho důvodu, že – jak o tom předkládající soud informoval Soudní dvůr dopisem ze dne 29. září 2014 – tento soud rozhodnutím ze dne 16. června 2014 přerušil řízení o výkonu rozhodnutí, a proto není J. G. García vystaven bezprostřednímu riziku ztráty nemovitosti určené k bydlení.

K předběžným otázkám

Přípustnost

27 Ve svém písemném vyjádření vyjadřuje španělská vláda pochybnosti, pokud jde o přípustnost položených otázek, jelikož odpovědi Soudního dvora nejsou podle ní pro předkládající soud užitečné pro účely rozhodnutí sporu, který mu byl předložen. Řízení o výkonu rozhodnutí týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou je totiž pravomocně skončeno a tento soud již nemůže přijmout žádné opatření v souvislosti s tímto řízením, jelikož skončil toto řízení tím, že usnesením ze dne 8. dubna 2014, které zakládá překážku věci pravomocně rozsouzené, nařídil vystěhování dlužníka a uživatelů nemovitosti.

28 Společnost Banco Primus nevznesla výslovně námitku nepřípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, avšak uvádí argumenty, které jsou obdobné argumentům, na nichž se zakládá tato námitka nepřípustnosti.

29 V tomto ohledu je třeba bez dalšího připomenout, že podle ustálené judikatury je v rámci řízení podle článku 267 SFEU, které je založeno na jasném rozdělení funkcí mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem, ke zjištění a posouzení skutkových okolností sporu v původním řízení i k výkladu a uplatňování vnitrostátního práva příslušný pouze vnitrostátní soud. Stejně tak je věcí pouze vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a jenž musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, posoudit s ohledem na konkrétní okolnosti věci jak nezbytnost, tak relevanci otázek, které klade Soudnímu dvoru. V důsledku toho, týkají-li se položené otázky výkladu unijního práva, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout (rozsudek ze dne 14. června 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, bod 76 a citovaná judikatura).

30 Odmítnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podané vnitrostátním soudem ze strany Soudního dvora je tak možné pouze tehdy, je-li zjevné, že žádaný výklad unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také pokud Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na jemu položené otázky (rozsudek ze dne 14. června 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, bod 77 a citovaná judikatura).

31 V projednávané věci tomu tak není.

32 Jak totiž uvedl generální advokát v bodě 30 svého stanoviska, jeví se, že podle vnitrostátní právní úpravy předložené předkládajícím soudem není řízení o výkonu rozhodnutí týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou dotčené ve věci v původním řízení skončeno a že pokračuje, dokud nabyvatel

nepřevezme držbu této nemovitosti, což španělská vláda potvrdila ve svém písemném vyjádření. Čtvrté přechodné ustanovení zákona 1/2013 tak stanoví, že se uplatní „na každé řízení o výkonu rozhodnutí, které nebylo zakončeno převodem vlastnictví nemovitosti na nabyvatele“.

33 Za těchto podmínek a vzhledem ke skutečnosti, že Soudnímu dvoru přísluší poskytnout předkládajícímu soudu užitečnou odpověď, která mu umožní rozhodnout spor, jenž mu byl předložen (viz rozsudky ze dne 28. listopadu 2000, Roquette Frères, C-88/99, EU:C:2000:652, bod 18, a ze dne 11. března 2010, Attanasio Group, C-384/08, EU:C:2010:133, bod 19), není z argumentů uplatněných španělskou vládou zjevné, že by požadovaný výklad unijního práva neměl žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení.

34 V důsledku toho a s výhradou posouzení každé z předběžných otázek je třeba tuto žádost o rozhodnutí o předběžné otázce považovat za přípustnou.

K věci samé

K první až třetí otázce

35 Podstatou první až třetí otázky předkládajícího soudu, které je třeba přezkoumat společně, je, zda články 6 a 7 směrnice 93/13 brání takovému ustanovení vnitrostátního práva, jako je čtvrté přechodné ustanovení zákona 1/2013, které pro výkon práva spotřebitelů, proti nimž bylo zahájeno řízení o výkonu rozhodnutí týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou, avšak které nebylo před nabytím účinnosti tohoto zákona skončeno, podat námitku proti tomuto vykonávacímu řízení na základě údajné zneužívající povahy smluvních ujednání stanoví propadnou lhůtu v délce jednoho měsíce ode dne následujícího po vyhlášení uvedeného zákona. Uvedený soud si kromě toho případně klade otázku, zda mu tato směrnice ukládá povinnost přezkoumat z úřední povinnosti zneužívající povahu ujednání smlouvy, která již byla s ohledem na směrnici 93/13 přezkoumána v rámci konečného soudního rozhodnutí, a to i přes existenci vnitrostátních procesních pravidel, která provádějí zásadu překážky věci pravomocně rozsouzené.

36 Co se týče otázky, zda články 6 a 7 směrnice 93/13 brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je čtvrté přechodné ustanovení zákona 1/2013, je třeba zdůraznit, že tuto otázku Soudní dvůr již zkoumal a zodpověděl ji kladně v rozsudku ze dne 29. října 2015, BBVA (C-8/14, EU:C:2015:731).

37 Konkrétně z tohoto rozsudku vyplývá, že čtvrté přechodné ustanovení zákona 1/2013 tím, že stanoví, že na spotřebitele, proti nimž bylo před nabytím účinnosti tohoto zákona zahájeno řízení o výkonu rozhodnutí týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou a které nebylo do uvedeného okamžiku skončeno, se vztahuje propadná lhůta v délce jednoho měsíce ode dne následujícího po vyhlášení uvedeného zákona pro podání námitky proti nucenému výkonu rozhodnutí vycházející z údajně zneužívající povahy smluvních ujednání, nemůže spotřebitelům zajistit plné využití této lhůty, a tedy účinný výkon jejich práv (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 29. října 2015, BBVA, C-8/14, EU:C:2015:731, bod 39).

38 Kromě toho ve věci v původním řízení vyplývá ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, že rozhodnutím ze dne 12. června 2013, které zakládá překážku věci pravomocně rozsouzené, předkládající soud již přezkoumal smlouvu dotčenou ve věci v původním řízení s ohledem na směrnici 93/13 a prohlásil, že ujednání 6 této smlouvy, týkající se úroků z prodlení, je zneužívající.

39 V této souvislosti si předkládající soud klade otázku, zda směrnice 93/13 brání takovému vnitrostátnímu pravidlu, jako je pravidlo vyplývající z článku 207 LEC, který mu zakazuje přezkoumat z úřední povinnosti některá ujednání smlouvy, která již byla předmětem soudního přezkumu, který skončil rozhodnutím zakládajícím překážku věci pravomocně rozsouzené.

40 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora vychází systém ochrany zavedený směrnicí 93/13 z myšlenky, že se spotřebitel nachází v nerovném postavení vůči prodávajícímu nebo poskytovateli, co se týče vyjednávací síly i úrovně informovanosti (viz zejména rozsudek ze dne 17. července 2014, Sánchez Morcillo a Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 22 a citovaná judikatura).

41 Vzhledem k takovémuto nerovnému postavení stanoví čl. 6 odst. 1 této směrnice, že zneužívající ujednání nejsou pro spotřebitele závazná. Jedná se o závazné ustanovení, které má nahradit formální rovnováhu, již smlouva nastoluje mezi právy a povinnostmi smluvních stran, skutečnou rovnováhou, která má nastolit rovnost mezi smluvními stranami (viz zejména rozsudky ze dne 17. července 2014, Sánchez Morcillo a Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 23, jakož i ze dne 21. prosince 2016, Gutiérrez Naranjo a další, C-154/15, C-307/15 a C-308/15, EU:C:2016:980, body 53 a 55).

42 Podle ustálené judikatury musí být toto ustanovení považováno za normu rovnocennou vnitrostátním pravidlům, která mají uvnitř vnitrostátního právního řádu status kogentních norem (viz rozsudky ze dne 6. října 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, body 51 a 52, jakož i ze dne 21. prosince 2016, Gutiérrez Naranjo a další, C-154/15, C-307/15 a C-308/15, EU:C:2016:980, bod 54).

43 V tomto kontextu již Soudní dvůr několikrát uvedl, že vnitrostátní soud má povinnost posuzovat zneužívající povahu smluvního ujednání spadajícího do působnosti směrnice 93/13 z úřední povinnosti a odstraňovat tak nerovnováhu, která existuje mezi spotřebitelem a prodávajícím nebo poskytovatelem, pokud má za tímto účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu (rozsudky ze dne 14. března 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, bod 46 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 21. prosince 2016, Gutiérrez Naranjo a další, C-154/15, C-307/15 a C-308/15, EU:C:2016:980, bod 58).

44 Jak však bylo uvedeno v bodě 38 tohoto rozsudku, v projednávaném případě vnitrostátní soud již přezkoumal smlouvu dotčenou ve věci v původním řízení s ohledem na směrnici 93/13, a na základě tohoto konstatoval rozhodnutím, které zakládá překážku věci pravomocně rozsouzené, zneužívající povahu jednoho z ujednání této smlouvy.

45 Za těchto podmínek je třeba určit, zda nezbytnost nahrazení formální rovnováhy, kterou smlouva nastoluje mezi právy a povinnostmi smluvních stran, rovnováhou skutečnou, která může obnovit rovnost mezi těmito smluvními stranami, ukládá za takových okolností předkládajícímu soudu povinnost provést z úřední povinnosti nový přezkum této smlouvy i přes existenci vnitrostátních procesních pravidel, která provádějí zásadu překážky věci pravomocně rozsouzené.

46 V tomto ohledu je třeba především připomenout význam, který má jak v unijním právním řádu, tak ve vnitrostátních právních řádech zásada překážky věci pravomocně rozsouzené. Soudní dvůr měl již v této souvislosti příležitost upřesnit, že za účelem zajištění jak stability práva a právních vztahů, tak řádného výkonu spravedlnosti je důležité, aby soudní rozhodnutí, která se po vyčerpání možných procesních prostředků nebo po uplynutí lhůt stanovených pro tyto procesní prostředky stala konečnými, již nemohla být zpochybněna (viz zejména rozsudek ze dne 6. října 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, body 35 a 36).

47 Soudní dvůr již připustil, že ochrana spotřebitele není absolutní. Konkrétně měl za to, že unijní právo neukládá vnitrostátnímu soudu, aby nepoužil vnitrostátní procesní pravidla spojující s určitým rozhodnutím zejména překážku věci rozsouzené, i kdyby to umožňovalo napravit porušení ustanovení jakéhokoli druhu obsaženého ve směrnici 93/13 (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. října 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, bod 37, jakož i ze dne 21. prosince 2016, Gutiérrez Naranjo a další, C-154/15, C-307/15 a C-308/15, EU:C:2016:980, bod 68), ledaže vnitrostátní právo přiznává takovému soudu tuto pravomoc v případě porušení vnitrostátních kogentních pravidel (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. října 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, bod 53).

48 Kromě toho Soudní dvůr rovněž uvedl, že podle unijního práva dává zásada účinné soudní ochrany spotřebitelům právo na přístup k soudu, nikoliv k dvoustupňovému soudnímu řízení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 17. července 2014, Sánchez Morcillo a Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 36 a citovaná judikatura).

49 Z výše uvedeného vyplývá, že směrnice 93/13 musí být vykládána v tom smyslu, že nebrání takovému vnitrostátnímu pravidlu, jako je pravidlo vyplývající z článku 207 LEC, který zakazuje vnitrostátnímu soudu znovu přezkoumat z úřední povinnosti zneužívající povahu ujednání smlouvy uzavřené s prodávajícím nebo poskytovatelem, pokud již bylo rozhodnuto o legalitě všech ujednání smlouvy s ohledem na tuto směrnici rozhodnutím zakládajícím překážku věci pravomocně rozsouzené, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.

50 Z předkládacího rozhodnutí nicméně vyplývá, že v projednávaném případě procesní pravidlo týkající se překážky věci pravomocně rozsouzené stanovené v článku 207 LEC zakazuje vnitrostátnímu soudu nejen znovu přezkoumat s ohledem na směrnici 93/13 legalitu ujednání smlouvy, o které již rozhodl pravomocným rozhodnutím, nýbrž i posoudit případnou zneužívající povahu dalších ujednání téže smlouvy.

51 Ze zásad vyplývajících z bodů 40 až 43 tohoto rozsudku vyplývá, že podmínky stanovené vnitrostátními právními řády, na které odkazuje čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13, nemohou zasahovat do podstaty práva nebýt vázán ujednáním, o němž se má za to, že je zneužívající, které pro spotřebitele vyplývá z tohoto ustanovení (rozsudek ze dne 21. prosince 2016, Gutiérrez Naranjo a další, C-154/15, C-307/15 a C-308/15, EU:C:2016:980, bod 71).

52 V případě, že vnitrostátní soud při předchozím přezkumu sporné smlouvy, která vedla k přijetí rozhodnutí zakládající překážku věci pravomocně rozsouzené, pouze přezkoumal z úřední povinnosti, s ohledem na směrnici 93/13, jediné nebo jen některá ujednání této smlouvy, tato směrnice ukládá takovému vnitrostátnímu soudu, jako je soud ve věci v původním řízení, který pravidelně rozhoduje ve věcech spotřebitelů v rámci incidenční námitky, povinnost posoudit na návrh účastníků řízení nebo z úřední povinnosti případnou zneužívající povahu dalších ujednání uvedené smlouvy, pokud má za tímto účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu. V případě neprovedení takového přezkumu by totiž ochrana spotřebitele byla neúplná a nedostatečná a nepředstavovala by přiměřený ani účinný prostředek zabraňující dalšímu používání tohoto typu ujednání, což by bylo v rozporu s čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13 (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. března 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, bod 60).

53 Vzhledem k neexistenci dalších upřesnění ve spise, jímž disponuje Soudní dvůr, přísluší v projednávaném případě předkládajícímu soudu, aby ověřil, zda v rozhodnutí ze dne 12. června 2013 zakládajícím překážku věci pravomocně rozsouzené byla přezkoumána legalita, s ohledem na směrnici 93/13, všech ujednání smlouvy dotčené ve věci v původním řízení, nebo pouze ujednání 6 této smlouvy.

54 Vzhledem ke všem výše uvedeným úvahám je třeba na první až třetí otázku odpovědět v tom smyslu, že:

— články 6 a 7 směrnice 93/13 musí být vykládány v tom smyslu, že brání takovému ustanovení vnitrostátního práva, jako je čtvrté přechodné ustanovení zákona 1/2013, které pro výkon práva spotřebitelů, proti nimž bylo zahájeno řízení o výkonu rozhodnutí týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou, avšak které nebylo skončeno před nabytím účinnosti tohoto zákona, jehož součástí je toto ustanovení, podat námitku proti tomuto řízení na základě údajně zneužívající povahy smluvních ujednání stanoví propadnou lhůtu v délce jednoho měsíce ode dne následujícího po vyhlášení uvedeného zákona;

— směrnice 93/13 musí být vykládána v tom smyslu, že nebrání takovému vnitrostátnímu pravidlu, jako je pravidlo vyplývající z článku 207 LEC, které zakazuje vnitrostátnímu soudu znovu přezkoumat z úřední povinnosti zneužívající povahu smluvních ujednání, pokud již bylo rozhodnuto o legalitě všech ujednání této smlouvy s ohledem na tuto směrnici rozhodnutím zakládajícím překážku věci pravomocně rozsouzené.

Naproti tomu v případě jednoho nebo několika smluvních ujednání, jejichž případně zneužívající povaha nebyla přezkoumána při předchozím soudním přezkumu sporné smlouvy, který byl skončen rozhodnutím zakládajícím překážku věci pravomocně rozsouzené, musí být směrnice 93/13 vykládána v tom smyslu, že vnitrostátní soud, který pravidelně rozhoduje ve věcech spotřebitelů v rámci incidenční námitky, musí posoudit na návrh účastníků řízení nebo z úřední povinnosti případnou zneužívající povahu tohoto ujednání, pokud má za tímto účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu.

Ke čtvrté a páté otázce

55 Prostřednictvím čtvrté a páté otázky, které je třeba přezkoumat společně, si předkládající soud přeje získat informace o kritériích, která je třeba zohlednit podle čl. 3 odst. 1 a článku 4 směrnice 93/13 při posuzování případné zneužívající povahy takových ujednání, jako jsou ujednání dotčená ve věci v původním řízení, která se týkají výpočtu běžných úroků a splatnosti celého dluhu v případě, kdy dlužník nesplní povinnosti během omezené doby.

56 Úvodem je třeba zdůraznit, že tyto otázky jsou s ohledem na judikaturu uvedenou v bodě 30 tohoto rozsudku nepřípustné v rozsahu, v němž se týkají určení, zda vnitrostátní soud může v rámci svého přezkumu případně zneužívající povahy smluvního ujednání a konkrétněji ujednání 6a smlouvy dotčené ve věci v původním řízení zohlednit okolnosti, které nastaly po uzavření smlouvy. Předkládací rozhodnutí totiž neuvádí jasně, o jaké pozdější okolnosti se jedná. Za těchto podmínek Soudní dvůr nemá k dispozici skutkové poznatky nezbytné pro své posouzení, a nemůže tedy poskytnout předkládajícímu soudu odpověď užitečnou k vyřešení sporu v původním řízení.

57 Co se týče dalších aspektů uvedených ve čtvrté a páté otázce, je zaprvé třeba uvést, že podle ustálené judikatury se pravomoc Soudního dvora v této oblasti vztahuje na výklad pojmu „zneužívající ujednání“, uvedeného v čl. 3 odst. 1 uvedené směrnice a v příloze této směrnice, i na stanovení kritérií, která vnitrostátní soud může nebo musí použít při přezkumu smluvního ujednání s ohledem na ustanovení směrnice, přičemž je věcí tohoto soudu, aby s přihlédnutím k uvedeným kritériím rozhodl o konkrétní kvalifikaci předmětného smluvního ujednání v závislosti na okolnostech daného případu. Z toho vyplývá, že se Soudní dvůr musí omezit na to, že předkládajícímu soudu poskytne vodítka, která by posledně uvedený měl zohlednit při posuzování zneužívající povahy dotyčného ujednání (rozsudek ze dne 14. března 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, bod 66 a citovaná judikatura).

58 Je však třeba uvést, že čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13 odkazem na pojmy „poctivost“ a „významná nerovnováha v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele“, pouze abstraktně definuje prvky, které dávají smluvnímu ujednání, které nebylo individuálně sjednáno, zneužívající povahu (rozsudek ze dne 14. března 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, bod 67 a citovaná judikatura).

59 Za účelem zodpovězení otázky, zda ujednání způsobuje „významnou nerovnováhu“ v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele, je třeba zohlednit především vnitrostátní právní úpravu, která se použije pro případ, že si smluvní strany samy daný aspekt neupravily. Právě tato srovnávací analýza vnitrostátnímu soudu umožní zhodnotit, zda a případně do jaké míry je právní postavení spotřebitele smlouvou zhoršeno ve srovnání s právním postavením, jaké by měl podle platné vnitrostátní právní úpravy. Stejně tak by za tímto účelem mělo

být zkoumáno právní postavení, v jakém se daný spotřebitel nachází s ohledem na prostředky, které má podle vnitrostátních právních předpisů k dispozici pro zabránění dalšímu používání zneužívajících ujednání (rozsudek ze dne 14. března 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, bod 68).

60 Pokud jde o otázku, za jakých okolností je způsobena taková významná nerovnováha „v rozporu s požadavkem poctivosti“, je třeba konstatovat, že s ohledem na šestnáctý bod odůvodnění směrnice 93/13 musí vnitrostátní soud za tímto účelem ověřit, zda prodávající nebo poskytovatel, který jedná se spotřebitelem poctivě a přiměřeně, mohl rozumně očekávat, že by spotřebitel s takovým ujednání souhlasil v rámci individuálního vyjednávání (rozsudek ze dne 14. března 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, bod 69).

61 Kromě toho podle 4 odst. 1 této směrnice se musí zneužívající povaha smluvního ujednání posuzovat s ohledem na povahu zboží nebo služeb, které jsou předmětem smlouvy, a s odvoláním na všechny okolnosti, které v okamžiku uzavření smlouvy provázely její uzavření (rozsudek ze dne 4. června 2009, Pannon GSM, C-243/08, EU:C:2009:350, bod 39, a rozsudek ze dne 9. listopadu 2010, VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, EU:C:2010:659, bod 42). Z toho vyplývá, že z tohoto pohledu je třeba rovněž posuzovat důsledky, které může uvedené ujednání mít v rámci práva použitelného pro smlouvu, což implikuje přezkum vnitrostátního právního systému (rozsudek ze dne 14. března 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, bod 71 a citovaná judikatura).

62 Zadruhé je třeba připomenout, že podle čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13 se na ujednání týkající se hlavního předmětu smlouvy nebo přiměřeností mezi cenou a odměnou na straně jedné a službami nebo zbožím poskytovaným jako protiplnění na straně druhé, které spadají do působnosti této směrnice, nevztahuje posouzení jejich zneužívající povahy jen v rozsahu, ve kterém má příslušný vnitrostátní soud na základě přezkoumání konkrétního případu za to, že byla prodávajícím nebo poskytovatelem sepsána jasným a srozumitelným jazykem (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 30. dubna 2014, Kásler a Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, bod 41, jakož i ze dne 9. července 2015, Bucura, C-348/14, EU:C:2015:447, bod 50).

63 Předkládajícímu soudu přísluší, aby zneužívající povahu ujednání, na která odkazují čtvrtá a pátá položená otázka, posoudil ve světle těchto úvah.

64 Co se týče ujednání 3 smlouvy dotčené ve věci v původním řízení, které se týká výpočtu běžných úroků, předkládající soud zdůraznil, že ačkoli se na toto ujednání vztahuje čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13, toto ujednání nebylo sepsáno jasným a srozumitelným jazykem ve smyslu tohoto ustanovení. Za těchto podmínek, jak uvedl generální advokát v bodě 61 svého stanoviska, přísluší tomuto soudu, aby přezkoumal zneužívající povahu uvedeného ujednání a zejména, zda toto ujednání způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran dané smlouvy v neprospěch spotřebitele s ohledem na závěry uvedené v bodech 58 až 61 tohoto rozsudku.

65 Předkládající soud bude muset zejména srovnat způsob výpočtu sazby běžných úroků stanovený tímto ujednáním a skutečnou výši této sazby, která z něj vyplývá, s běžně používanými způsoby výpočtu a zákonnou úrokovou sazbou, jakož i úrokovými sazbami používanými na trhu v okamžiku uzavření smlouvy dotčené ve věci v původním řízení pro úvěr ve srovnatelné výši a době trvání, jaká vyplývá z přezkoumávané smlouvy o úvěru. Musí zejména ověřit, zda okolnost, že běžné úroky jsou vypočítány na základě obchodního roku s 360 dny místo kalendářního roku s 365 dny, může vést k tomu, že uvedené ujednání 3 má zneužívající povahu.

66 Co se týče dále ujednání 6a smlouvy dotčené ve věci v původním řízení týkajícího se splatnosti celého dluhu z důvodu, že dlužník nesplnil během omezené doby své závazky, musí předkládající soud především přezkoumat, zda právo prodávajícího či poskytovatele rozhodnout o splatnosti celého úvěru závisí na tom, že spotřebitel nesplní závazek, který má zásadní význam v rámci daného smluvního vztahu, zda je toto právo stanoveno pro případy, kdy je takové nesplnění závazku dostatečně závažné vzhledem k délce trvání a k výši úvěru, zda se toto právo odchyluje od právní úpravy, která se použije

v dané oblasti v případě chybějících zvláštních smluvních ustanovení, a zda vnitrostátní právo stanoví odpovídající a účinné prostředky, které spotřebiteli, pokud je vůči němu takové ujednání uplatněno, umožní, aby odvrátil účinky splatnosti úvěru (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. března 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, bod 73)

67 Ze všech výše uvedených úvah vyplývá, že na čtvrtou a pátou otázku je třeba odpovědět v tom smyslu, že čl. 3 odst. 1 a článek 4 směrnice 93/13 musí být vykládány v tom smyslu, že:

— přezkum případně zneužívající povahy ujednání smlouvy uzavřené mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem implikuje určení, zda toto ujednání způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran dané smlouvy v neprospěch spotřebitele. Tento přezkum musí být proveden s ohledem na vnitrostátní pravidla, která je třeba použít v případě chybějící dohody mezi stranami, s ohledem na prostředky, které má spotřebitel k dispozici podle vnitrostátní právní úpravy, aby zabránil dalšímu používání tohoto typu ujednání, na povahu zboží nebo služeb, které jsou předmětem této smlouvy, a s ohledem na všechny okolnosti, které provázely její uzavření;

— pokud má předkládající soud za to, že takové smluvní ujednání týkající se způsobu výpočtu běžných úroků, jako je ujednání dotčené ve věci v původním řízení, nebylo sepsáno jasným a srozumitelným jazykem ve smyslu čl. 4 odst. 2 této směrnice, musí přezkoumat, zda je toto ujednání zneužívající ve smyslu čl. 3 odst. 1 uvedené směrnice. V rámci tohoto přezkumu přísluší uvedenému soudu, aby zejména srovnal způsob výpočtu sazby běžných úroků stanovený tímto ujednáním a skutečnou výši této sazby, která z něj vyplývá, s běžně používanými způsoby výpočtu a zákonnou úrokovou sazbou, jakož i úrokovými sazbami používanými na trhu v okamžiku uzavření smlouvy dotčené ve věci v původním řízení pro úvěr ve srovnatelné výši a době trvání, jaká vyplývá z přezkoumávané smlouvy o úvěru, a

— co se týče posouzení vnitrostátního soudu k případné zneužívající povaze ujednání týkajícího se splatnosti celého dluhu v případech, kdy dlužník během omezené doby nesplní své závazky, musí tento soud především přezkoumat, zda právo prodávajícího či poskytovatele prohlásit celý úvěr za splatný závisí na tom, že spotřebitel nesplní závazek, který má zásadní význam v rámci daného smluvního vztahu, zda je toto právo stanoveno pro případy, kdy je takové nesplnění závazku dostatečně závažné vzhledem k délce trvání a k výši úvěru, zda se toto právo odchyluje od právní úpravy, která se použije v dané oblasti v případě chybějících zvláštních smluvních ustanovení, a zda vnitrostátní právo stanoví odpovídající a účinné prostředky, které spotřebiteli, pokud je vůči němu takové ujednání uplatněno, umožní, aby odvrátil účinky splatnosti úvěru.

K šesté a sedmé otázce

68 Podstatou šesté a sedmé otázky předkládajícího soudu, které je třeba přezkoumat společně, je, zda směrnice 93/13 musí být vykládána v tom smyslu, že brání soudnímu výkladu takového ustanovení vnitrostátního práva, které upravuje ujednání týkající se splatnosti celého dluhu ve smlouvách o úvěru, jako je čl. 693 odst. 2 LEC, který zakazuje vnitrostátnímu soudu, který konstatoval zneužívající povahu takového smluvního ujednání, aby toto ustanovení prohlásil za neplatné a upustil od jeho uplatnění, pokud ho prodávající nebo poskytovatel nepoužil, nýbrž dodržel podmínky stanovené tímto ustanovením vnitrostátního práva.

69 Úvodem je třeba připomenout, že i když čl. 1 odst. 2 této směrnice stanoví, že „smluvní ujednání, která odrážejí závazné právní a správní předpisy a ustanovení […], nejsou předmětem ustanovení této směrnice“, ujednání 6a smlouvy dotčené ve věci v původním řízení, které stanoví podmínky splatnosti celého dluhu, na kterou odkazují šestá a sedmá otázka, neodráží ustanovení čl. 693 odst. 2 LEC. Toto ujednání totiž stanoví, že věřitel může prohlásit splatnost celého dluhu a požadovat okamžité splacení jistiny, úroků a různých nákladů v případě, že v dohodnutý den není zaplacena jakákoli částka dlužná

z titulu jistiny, úroků nebo záloh, a nikoli, jak stanoví čl. 693 odst. 2 LEC, po nezaplacení dluhu po dobu tří měsíců. Kromě toho jsou v uvedeném ujednání uvedeny pojmy „kromě případů stanovených zákonem“ a „s výjimkou případů stanovených zákonem“. Z této formulace lze vyvodit, že tímto ujednáním neměly smluvní strany v úmyslu omezit důvody splatnosti celého dluhu na důvod stanovený v čl. 693 odst. 2 LEC.

70 Uvedené ujednání tedy spadá do působnosti uvedené směrnice (*a contrario* viz rozsudek ze dne 30. dubna 2014, Barclays Bank, C-280/13, EU:C:2014:279, bod 41) a vnitrostátní soud musí přezkoumat z úřední povinnosti jeho případně zneužívající povahu (viz zejména rozsudek ze dne 14. března 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, bod 46 a citovaná judikatura).

71 Co se týče důsledků, které je třeba vyvodit z případné zneužívající povahy takového ujednání, je třeba připomenout, že ze znění čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 vyplývá, že vnitrostátní soud musí pouze neuplatnit zneužívající ujednání, aby vůči spotřebiteli nevyvolávalo závazné účinky, avšak nemají pravomoc měnit jeho obsah. Kromě změny vyplývající ze zrušení zneužívajících ujednání totiž musí tato smlouva v zásadě nadále existovat bez jakékoli jiné změny, je-li v souladu s vnitrostátním právem taková další existence smlouvy právně možná (viz zejména rozsudky ze dne 14. června 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, bod 65; ze dne 30. května 2013, Asbeek Brusse a de Man Garabito, C-488/11, EU:C:2013:341, bod 57, jakož i ze dne 21. ledna 2015, Unicaja Banco a Caixabank, C-482/13, C-484/13, C-485/13 a C-487/13, EU:C:2015:21, bod 28).

72 Kromě toho, vzhledem k povaze a významu veřejného zájmu, na němž spočívá ochrana spotřebitelů, kteří se ve vztahu k prodávajícímu či poskytovateli nacházejí v nerovném postavení, ukládá směrnice 93/13 členským státům povinnost – jak vyplývá z jejího čl. 7 odst. 1 ve spojení s jejím dvacátým čtvrtým bodem odůvodnění – zajistit odpovídající a účinné prostředky zabraňující dalšímu používání zneužívajících ujednání ve smlouvách, které uzavírají prodávající nebo poskytovatelé se spotřebiteli (rozsudky ze dne 14. června 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, bod 68, jakož i ze dne 21. ledna 2015, Unicaja Banco a Caixabank, C-482/13, C-484/13, C-485/13 a C-487/13, EU:C:2015:21, bod 30).

73 Za účelem zajištění odrazujícího účinku spojeného s článkem 7 směrnice 93/13 nemohou pravomoci vnitrostátního soudu, který konstatuje existenci zneužívajícího ujednání ve smyslu čl. 3 odst. 1 této směrnice, záviset na tom, zda toto ujednání bylo skutečně uplatněno či nikoli. Soudní dvůr tak již rozhodl, že směrnice 93/13 musí být vykládána v tom smyslu, že pokud vnitrostátní soud konstatuje „zneužívající“ povahu ujednání smlouvy uzavřené mezi spotřebitelem a prodávajícím či poskytovatelem ve smyslu čl. 3 odst. 1 této směrnice, okolnost, že toto ujednání nebylo naplněno, nemůže být sama o sobě překážkou, aby vnitrostátní soud vyvodil všechny důsledky ze zneužívající povahy uvedeného ujednání (v tomto smyslu viz usnesení ze dne 11. června 2015, Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-602/13, nezveřejněné, EU:C:2015:397, body 50 a 54).

74 Za těchto podmínek, jak uvedl generální advokát v bodě 85 svého stanoviska, okolnost, že v projednávaném případě prodávající nebo poskytovatel skutečně splnil podmínky stanovené v čl. 693 odst. 2 LEC a zahájil řízení o výkonu rozhodnutí týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou teprve po nezaplacení sedmi měsíčních splátek, a nikoli, jak stanoví ujednání 6a smlouvy dotčené ve věci v původním řízení, po nezaplacení celého dluhu, nemůže zprostit vnitrostátní soud jeho povinnosti vyvodit všechny důsledky z případně zneužívající povahy tohoto ustanovení.

75 Vzhledem k výše uvedenému je třeba na šestou a sedmou otázku odpovědět v tom smyslu, že směrnice 93/13 musí být vykládána v tom smyslu, že brání soudnímu výkladu takového ustanovení vnitrostátního práva, které upravuje ujednání týkající se splatnosti celého dluhu ve smlouvách o úvěru, jako je čl. 693 odst. 2 LEC, který zakazuje vnitrostátnímu soudu, který konstatoval zneužívající povahu takového smluvního ujednání, aby toto ustanovení prohlásil za neplatné a upustil od jeho uplatnění, pokud ho prodávající nebo poskytovatel nepoužil, nýbrž dodržel podmínky stanovené tímto ustanovením vnitrostátního práva.

K nákladům řízení

76 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

1) **Články 6 a 7 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách musí být vykládány v tom smyslu, že brání takovému ustanovení vnitrostátního práva, jako je čtvrté přechodné ustanovení Ley 1/2013, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (zákon 1/2013 o opatřeních na posílení ochrany hypotečních dlužníků, restrukturalizaci dluhu a o sociálním bydlení), ze dne 14. května 2013, které pro výkon práva spotřebitelů, proti nimž bylo zahájeno řízení o výkonu rozhodnutí týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou, avšak které nebylo skončeno před nabytím účinnosti tohoto zákona, jehož součástí je toto ustanovení, podat námitku proti tomuto řízení na základě údajně zneužívající povahy smluvních ujednání stanoví propadnou lhůtu v délce jednoho měsíce ode dne následujícího po vyhlášení uvedeného zákona.**

2) **Směrnice 93/13 musí být vykládána v tom smyslu, že nebrání takovému vnitrostátnímu pravidlu, jako je pravidlo vyplývající z článku 207 Ley 1/2000, de Enjuiciamiento Civil (zákon 1/2000, občanský soudní řád), ze dne 7. ledna 2000, ve znění Ley 1/2013, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (zákon 1/2013 o opatřeních na posílení ochrany hypotečních dlužníků, restrukturalizaci dluhu a o sociálním bydlení), ze dne 14. května 2013, poté Real Decreto-Ley 7/2013, de medidas urgentes de naturaleza tributaria, presupuestaria y de fomento de la investigación, el desarrollo y la innovación (nařízení s mocí zákona 7/2013 o naléhavých daňových a rozpočtových opatřeních na podporu výzkumu, vývoje a inovace), ze dne 28. června 2013, a poté Real Decreto-ley 11/2014, de medidas urgentes en materia concursal (nařízení s mocí zákona 11/2014 o naléhavých opatřeních v případě úpadku), ze dne 5. září 2014, které zakazuje vnitrostátnímu soudu znovu přezkoumat z úřední povinnosti zneužívající povahu smluvních ujednání smlouvy, pokud již bylo rozhodnuto o legalitě všech ujednání této smlouvy s ohledem na tuto směrnici rozhodnutím zakládajícím překážku věci pravomocně rozsouzené.**

   Naproti tomu v případě jednoho nebo několika smluvních ujednání, jejichž případně zneužívající povaha nebyla přezkoumána při předchozím soudním přezkumu sporné smlouvy, který byl skončen rozhodnutím zakládajícím překážku věci pravomocně rozsouzené, musí být směrnice 93/13 vykládána v tom smyslu, že vnitrostátní soud, který pravidelně rozhoduje ve věcech spotřebitelů v rámci incidenční námitky, musí posoudit na návrh účastníků řízení nebo z úřední povinnosti případnou zneužívající povahu tohoto ujednání, pokud má za tímto účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu.

3) **Článek 3 odst. 1 a článek 4 směrnice 93/13 musí být vykládány v tom smyslu, že:**

   — **přezkum případně zneužívající povahy ujednání smlouvy uzavřené mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem implikuje určení, zda toto ujednání způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran dané smlouvy v neprospěch spotřebitele. Tento přezkum musí být proveden s ohledem na vnitrostátní pravidla, která je třeba použít v případě chybějící dohody mezi stranami, s ohledem na prostředky, které má**

spotřebitel k dispozici podle vnitrostátní právní úpravy, aby zabránil dalšímu používání tohoto typu ujednání, na povahu zboží nebo služeb, které jsou předmětem této smlouvy, a s ohledem na všechny okolnosti, které provázely její uzavření;

— **pokud má předkládající soud za to, že takové smluvní ujednání týkající se způsobu výpočtu běžných úroků, jako je ujednání dotčené ve věci v původním řízení, nebylo sepsáno jasným a srozumitelným jazykem ve smyslu čl. 4 odst. 2 této směrnice, musí přezkoumat, zda je toto ujednání zneužívající ve smyslu čl. 3 odst. 1 uvedené směrnice. V rámci tohoto přezkumu přísluší uvedenému soudu, aby zejména srovnal způsob výpočtu sazby běžných úroků stanovený tímto ujednáním a skutečnou výši této sazby, která z něj vyplývá, s běžně používanými způsoby výpočtu a zákonnou úrokovou sazbou, jakož i úrokovými sazbami používanými na trhu v okamžiku uzavření smlouvy dotčené ve věci v původním řízení pro úvěr ve srovnatelné výši a době trvání, jaká vyplývá z přezkoumávané smlouvy o úvěru, a**

— **co se týče posouzení vnitrostátního soudu k případné zneužívající povaze ujednání týkajícího se splatnosti celého dluhu v případech, kdy dlužník během omezené doby nesplní své závazky, musí tento soud především přezkoumat, zda právo prodávajícího či poskytovatele prohlásit celý úvěr za splatný závisí na tom, že spotřebitel nesplní závazek, který má zásadní význam v rámci daného smluvního vztahu, zda je toto právo stanoveno pro případy, kdy je takové nesplnění závazku dostatečně závažné vzhledem k délce trvání a k výši úvěru, zda se toto právo odchyluje od právní úpravy, která se použije v dané oblasti v případě chybějících zvláštních smluvních ustanovení, a zda vnitrostátní právo stanoví odpovídající a účinné prostředky, které spotřebiteli, pokud je vůči němu takové ujednání uplatněno, umožní, aby odvrátil účinky splatnosti úvěru.**

4) **Směrnice 93/13 musí být vykládána v tom smyslu, že brání soudnímu výkladu takového ustanovení vnitrostátního práva, které upravuje ujednání týkající se splatnosti celého dluhu ve smlouvách o úvěru, jako je čl. 693 odst. 2 zákona 1/2000, ve znění nařízení s mocí zákona 7/2013, který zakazuje vnitrostátnímu soudu, který konstatoval zneužívající povahu takového smluvního ujednání, aby toto ustanovení prohlásil za neplatné a upustil od jeho uplatnění, pokud ho prodávající nebo poskytovatel skutečně nepoužil, nýbrž dodržel podmínky stanovené tímto ustanovením vnitrostátního práva.**

Podpisy.